

демократичної влади, громадянського суспільства, відповідного ресурсного забезпечення, ефективного економічного розвитку вирішити нагальні соціальні проблеми неможливо. Тому до основних проблем та невирішених завдань соціальної політики в Україні можна віднести імміграцію та міграцію робочої сили, випадки дискримінації, та на цьому тлі відповідні соціальні наслідки і структурні зміни в економіці країни, демографічну кризу, процеси старіння населення, зростання витрат на соціальні потреби, проблеми системи оподаткування.

Література

1. Квітка А.В. Роль соціальної політики у розвитку людського потенціалу. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4401>.
2. Моторнюк О.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. С. 23–26. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf.
3. Харченко А.М. Соціальна проблема глобалізації – бідність: шляхи її подолання. Трансформація глобальної економіки. 2012. № 1 (5). С. 7–12.

УДК 347.941(043.2)

Гетманцев О.В., к.ю.н.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ПЕРЕКОНЛИВІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА ВЛАСТИВІСТЬ ДОКАЗУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРОЦЕС ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

У цивільному судочинстві України центральне місце займає процес доказування обставин справи на які учасники справи посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень. Важливою передумовою для ухвалення законного та обґрунтованого рішення судом є встановлення обставин справи. Фактичні обставини, їх наявність або відсутність, встановлюється завдяки доказуванню, яке урегульовується більшістю норм Цивільного процесуального кодексу України (далі ЦПКУ) [1]. Саме ці норми ЦПКУ врегульовують процесуальну поведінку суду та учасників судового процесу пов'язану з доказуванням і доказами. Основними суб'єктами доказування все ж таки є учасники справи. Сторони, треті особи, заявники та заінтересовані особи, органи та особи, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб та їх представники приймають активну участь в збиранні, поданні до суду і дослідженні доказів [2, с. 354].

Відповідно із положеннями статті 81 ЦПКУ обов'язок доказування таких обставин (фактів) і подання доказів до суду покладається на учасників справи, крім випадків, встановлених у ЦПК.

Процес доказування розпочинається ще до моменту звернення заінтересованої особи, або її представника, до суду за захистом (подання позовної заяви, заяви у справах окремого провадження) і продовжується до ухвалення судового рішення у справі.

Сам процес доказування поєднує, як правило, декілька процесуальних дій пов'язаних із: збиранням та поданням доказів до суду; дослідженням та оцінкою доказів. Указані етапи (стадії) доказування проявляються в суді першої інстанції у справах позовного і окремого проваджень.

Розподілення обов'язку з доказування в конкретній цивільній справі здійснює суд, що розглядає і вирішує справу.

Маючи наміри звернутися до суду за захистом учасник справи починає діяльність пов'язану із збиранням доказів орієнтуючись в основному на обставини (факти) справи. Цивільний процесуальний закон не урегульовує діяльність пов'язану із збиранням «необхідних» доказів у справі. Орієнтиром виступають обставина чи обставини справи та критерії оцінки доказів щодо належності (ст. 77 ЦПКУ), допустимості (ст. 78 ЦПКУ), достовірності (ст. 79 ЦПКУ) і достатності (ст. 80 ЦПКУ) доказу. Важливим у процесі доказування виступає діяльність учасника справи під час оцінки доказів у суді спрямована на переконання суд у своїх твердженнях стосовно обставин справи, що обґрунтовують його вимоги чи заперечення. Переконання - це здійснення впливу на людину з використанням логічних доводів та психологічних прийомів з метою викликати довіру при викладенні своєї позиції; усвідомлювані мотиви, які спонукають людину діяти відповідно до своїх поглядів і принципів [3]. Верховний Суд України у своїй постанові зробив висновок, що переконливість кожного доказу доводиться у змагальній процедурі безпосередньо перед тим складом суду, який дає цьому доказу юридично значущу оцінку [4]. Погоджуємося з висновком І.В. Андронova про те, що у Цивільному процесуальному кодексі України лише закріплено положення про відсутність у судових доказів заздалегідь встановленої сили (ч. 2 ст. 89, ст. 110 ЦПК) [5, с. 12]. У такому випадку учасники справи повинні збирати докази які на їх переконання наділені властивістю переконливості.

Переконливість виступає критерієм достовірності доказу і впливає на визначення якості доказу, а саме його об'єктивність, істинність, правдивість. Достовірний доказ має бути отримано з доброякісного джерела інформації [6, с. 148].

Переконливість доказу формується учасником справи на основі його властивостей, ознак і через особисті міркування, аргументи,

інформування, спростування тощо з метою обґрунтування власної позиції. Для цього доказ повинен бути зрозумілим для самого учасника справи або його представника.

Переконливість доказу – це об'єктивно існуюча змістовно-інформаційна властивість, яка дозволяє переконати суд і учасників справи у її відповідності життєвим і правовим критеріям. З однієї сторони переконливість виступає критерієм оцінки доказів, а з іншої сторони характеризує спосіб подання і представлення доказу в такий спосіб який буде впливати на формування внутрішнього переконання судді та процесуальну позицію учасників справи. На рівень переконливості доказу впливають суб'єктивні фактори судді та учасників справи: правосвідомість, правова обізнаність, праворозуміння, освіта, професійна діяльність, логіка мислення, навички риторіки тощо.

Отже, значення кожного доказу у судовому процесі визначається його рівнем переконливості, тобто ступенем впливу на внутрішнє переконання суді та правової позиції кожного учасника справи.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року (з наст. змін. і доп.). URL: https://ips.ligazakon.net/document/T04_1618?an=11465.
2. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022, 408 с.
3. Словник психологічних термінів. Інтернет ресурс. URL: <https://nuph.edu.ua/slovník-psihologichnih-terminiv/>.
4. Постанова Верховного Суду України від 26 січня 2016 року № 5-249к15. URL: <https://zib.com.ua/ua/122896.html>.
5. Андронов І.В. Юридична сила судових доказів у цивільному процесі // Новели цивільного процесуального законодавства: докази та доказування: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 вересня 2020 р.) / Уклад.: Стоянова Т.А., Островська Л.А., Сатановська О.В.; за загальною редакцією д.ю.н., професора Н.Ю. Голубєвої. Одеса: Фенікс, 2020. С. 12-15.
6. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2018. 810 с.